the subject of knowledge due to the analysis of theoretical points of view regarding the functional purpose of the object of knowledge; identifying ways of ensuring the effectiveness of criminal proceedings related to the distribution of the subject matter of the subjects of criminal proceedings. Based on the analysis of different theoretical positions of scientists, it is concluded that the common in the functional purpose of the subject of control of the subjects of criminal proceedings is to ensure the efficiency of the proceedings, to ensure the rights of participants, to ensure legality, and so on. It is suggested that a higher level of competence should be held by a more knowledgeable and qualified lawyer. Among the subjects of the prosecution, it can be noted that the prosecutor takes a leading position with respect to the investigator, respectively, performs more qualified and more responsible work relative to the latter. The prosecutor is subject to a higher level of competence with respect to the investigator, and it would therefore be logical to present higher qualification requirements to candidates for the exercise of this function. It is concluded that ensuring the effectiveness of criminal proceedings in connection with the distribution of the subject matter is through: 1) the division of labor between subjects of the same level, which promotes their skills and more organized production process; 2) division of labor between the executing entities and the authorities, which facilitates the organization of criminal proceedings; 3) the distribution of control and evaluation of the results of criminal proceedings by certain subjects of jurisdiction.

Keywords: subject matter, competence, subject of criminal proceedings, functional purpose, effectiveness of criminal proceedings, specialization.

DOI: 10.33766/2524-0323.89.71-79

УДК 343.222:343.77:349.6(477)

М. І. Єрофєєв,

кандидат юридичних наук,
науковий співробітник науково-дослідної
лабораторії з проблем попередження,
припинення та розслідування злочинів
територіальними органами
Національної поліції України
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Сєвєродонецьк, Україна)

e-mail: erofeevnikolay50@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7679-7341>

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ: ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано стан законодавчого регулювання кримінальної відповідальності за злочини у сфері оцінки впливу на довкілля. Доведено доцільність виділення в КК України окремої статті щодо злочинів, що посягають на встановлений порядок оцінки впливу на довкілля, та визначено склад правопорушень, які мають бути внесені до цієї статті.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, злочин у сфері оцінки впливу на довкілля, порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля, екологічна безпека.

© Єрофєєв М. І., 2020

Постановка проблеми. Після скасування в Україні екологічної експертизи, згідно з підпунктом 4 пункту 5 ст. 17 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 [1], припис про порушення порядку «проведення екологічної експертизи» у ст. 236 КК України [2] було замінено на порушення порядку «здійснення оцінки впливу на довкілля». Таке коригування не є звичайним редакційним заходом, спрямованим на уточнення законодавчої термінології. Оцінка впливу на довкілля відрізняється від екологічної експертизи масштабом застосування, способами здійснення, характером впливу на прийняття рішень про провадження проєктів діяльності (планованої діяльності), що є екологічно ризиковими [3]. Це робить актуальним дослідження питань, пов'язаних із криміналізацією правопорушень у сфері оцінки впливу на довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням кримінальної відповідальності за порушення порядку здійснення екологічної експертизи (вид науково-практичної діяльності, що ґрунтувався на аналізі та оцінці проєктів господарської діяльності, що може негативно впливати на довкілля) приділялася значна увага у дослідженнях із питань кримінально-правової охорони довкілля, які здійснювалися до 2017 року, зокрема в роботах А. Шульги [4], В. Матвійчука [5], О. Архипова [6], В. Баранівського [7] та ін. Даного типу дослідження втратили актуальність після того, як, згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», екологічна експертиза була замінена на процедуру оцінки впливу на довкілля. Натомість спеціальні дослідження з питань кримінальної відповідальності за порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля, відповідно до ст. 236 КК України, на сьогодні відсутні.

Формулювання цілей. Мета статті – обґрунтувати доцільність виділення в КК України окремої статті щодо злочинів, що посягають на встановлений порядок оцінки впливу на довкілля, та визначити склад правопорушень, які мають бути внесені до цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Кримінальна відповідальність за «порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля» передбачена ст. 236 «Порушення правил екологічної безпеки» розділу VIII «Злочини проти довкілля» КК України. «Прописку» в цій статті КК України злочин, що розглядається, отримав згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», Прикінцевими та перехідними положеннями якого (підпункт 4 пункту 5 ст. 17) було внесено до неї (ст. 236 КК) відповідні зміни. Як складова групи злочинів, що порушують правила екологічної безпеки (під час проєктування, розміщення, будівництва, реконструкції, уведення в експлуатацію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд тощо), «порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля» відрізняється від відповідних адміністративних правопорушень ступенем суспільної небезпеки, яка виявляється в його наслідках – спричинення загибелі людей, екологічного забруднення значних територій або інших тяжких наслідків. Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля» від 10.12.2004 № 17 [8], під загибеллю людей треба розуміти смерть хоча б однієї людини, що сталася внаслідок учинення названого злочину, а під екологічним забрудненням значних територій – істотне погіршення екологічної

обстановки внаслідок значного запилення, задимлення, викидів радіоактивних, хімічних, бактеріологічних та інших речовин, що становлять небезпеку для людини, довкілля, матеріальних цінностей тощо (пункти 6, 8).

Для злочину у сфері оцінки впливу на довкілля характерним є те, що його вчиняють спеціальні суб'єкти – службові особи уповноваженого територіального органу та уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань оцінки впливу на довкілля, службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що приймають рішення про провадження планованої діяльності, щодо якої здійснювалася оцінка впливу на довкілля, члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля, службові особи суб'єкту господарювання, що є замовником оцінки впливу на довкілля тощо.

Криміналізація порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля є важливим заходом щодо забезпечення належного правопорядку в цій сфері, а також чинить загально-профілактичний вплив на учасників такої оцінки, загрожуючи їм кримінальним покаранням за невиконання вимог законодавства щодо порядку її здійснення. Проте цей варіант криміналізації такого правопорушення має й певні недоліки.

Він (варіант її запровадження) ставить такі злочини в один ряд з іншими злочинами у сфері екологічної безпеки, що не дає змогу сфокусувати увагу на специфіці злочинів, пов'язаних із призначенням та завданнями оцінки впливу на довкілля. За Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» така оцінка, її висновки відіграють ключову (вирішальну) роль у прийнятті екологічно значущих рішень щодо провадження планованої господарської діяльності – обґрунтовують недопустимість або ж визначають допустимість провадження планованої діяльності (будівництва, реконструкції, технічного переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, іншого втручання в природне середовище) за додержанням відповідних екологічних умов (зокрема, умов використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності; умов щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності; умов щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків; умов щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу тощо). З огляду на зазначене, злочини у сфері оцінки впливу на довкілля мали б бути виділені в розділі VIII «Злочини проти довкілля» КК України в окрему статтю.

Окрім того, у ст. 236 КК України диспозиція злочину у сфері оцінки впливу на довкілля має бланкетний характер, тобто вона в загальній формі вказує на характер діяння, називає його, але для встановлення його конкретних ознак треба звертатися до актів законодавства, котрі регулюють відносини в цій галузі. Це, зокрема, Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» та прийняті відповідно до нього нормативно-правові акти: Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля» від 13.12.2017 № 1026 [9]; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та

об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля» від 13.12.2017 № 1010 [10]; Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля» від 13.12.2017 № 989 [11]; Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля» від 13.12.2017 № 1026 [12].

Вибір бланкетної форми для визначення такого злочину як «порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля» не можна визнати оптимальним із таких поданих далі міркувань. Зазначене порушення, згідно зі ст. 236 КК України, визнається злочинним лише в разі, коли матиме своїми наслідками загибель людей, екологічне забруднення значних територій, інші тяжкі наслідки, тобто «реальну матеріалізовану шкоду» [2, с. 27]. Проте порядок здійснення оцінки впливу на довкілля являє собою досить складну процедуру, що передбачає послідовне проходження декількох основних етапів, які, своєю чергою, охоплюють різні стадії у процесі проходження яких треба дотримуватися спеціальних правил. Безумовно, тут можливі ті чи інші порушення, зокрема, визначені в ст.15 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», за які винні особи мають притягатися до юридичної відповідальності. Однак далеко не всі правопорушення такого роду будуть набувати кримінального забарвлення, оскільки можуть досить оперативно виявлятися (причому, порушення порядку повідомлення про плановану діяльність та внесення звіту з оцінки впливу на довкілля до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля; порядку інформування громадськості; порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів тощо) і не матимуть своїм наслідком заподіяння «реальної матеріалізованої шкоди». Такі правопорушення кваліфікуються як адміністративні чи дисциплінарні.

Однак у сфері оцінки впливу на довкілля є група правопорушень, які можуть набути кримінального характеру в разі, коли дозволена за результатами оцінки впливу на довкілля господарська діяльність чи будівництво та експлуатація виробничих об'єктів унаслідок їх негативного впливу на довкілля призведе до загибелі людей, екологічного забруднення значних територій або інших тяжких наслідків. У цьому разі й виникне необхідність у встановленні зв'язку між наслідками відповідної діяльності та оцінкою її впливу на довкілля й покарання винних осіб, якщо він (зв'язок) буде встановлений. Очевидно, такий зв'язок матиме місце в разі, коли діяльність, що завдала значної екологічної шкоди або ж спричинила загибель людей, виявиться неправомірною, оскільки:

а) на етапі планування вона підлягала оцінці впливу на довкілля, але суб'єкт господарювання ухилився від її проведення, і без здійснення такої оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності розпочав діяльність, небезпечну для довкілля;

б) під час прийняття рішення, що санкціонувало провадження зазначеної діяльності (рішення уповноваженого центрального органу чи уповноваженого територіального органу про провадження планованої діяльності), не було враховано результати оцінки впливу на довкілля, які вказували на недопустимість її провадження;

в) рішення, що санкціонує провадження відповідної діяльності, прийнято на підставі врахування висновку з оцінки впливу на довкілля, який виявиться «завідомо

неправдивим». Також причинний зв'язок може мати місце між недотриманням під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, та тяжкими екологічними наслідками впливу цієї діяльності на довкілля.

Вважаємо, що можливість виділити склад правопорушень у сфері оцінки впливу на довкілля, які у відповідних випадках можуть кваліфікуватися як злочини, дозволяє відмовитися від бланкетної форми визначення диспозиції аналізованої категорії правопорушень кримінального характеру. Це має бути зроблено (визначення диспозиції) безпосередньо в статті, присвяченій злочинам у сфері оцінки впливу на довкілля, яку пропонуємо виокремити в КК України. Вона має мати назву «Порушення вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля» і охоплювати такі склади правопорушень:

- 1) неврахування у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля під час прийняття рішення про провадження планованої діяльності;
- 2) підготовка завідомо неправдивого висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 3) провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки та отримання рішення про провадження планованої діяльності;
- 4) недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, зокрема з видобуванням корисних копалин, використанням техногенних родовищ корисних копалин екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності.

Висновки. Згідно із законодавством, оцінка впливу на довкілля є важливим інструментом запобігання появі в Україні нових джерел небезпечного впливу на довкілля. На рівні закону встановлюються не тільки обов'язкові для виконання вимоги щодо порядку здійснення такої оцінки та реалізації екологічних умов, визначених у її (оцінки) висновках, а й гарантії їх додержання. Однією з таких гарантій є кримінальна відповідальність за порушення порядку здійснення оцінки впливу на довкілля, яка передбачена в переліку порушень екологічної безпеки в ст. 236 КК України. Регламентація зазначеної кримінальної відповідальності потребує вдосконалення в спосіб виокремлення в КК України окремої статті щодо порушень законодавства про оцінку впливу на довкілля. У диспозиції цієї статті має бути визначений чіткий перелік правопорушень, скоєння яких має тягнути за собою притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Використані джерела:

1. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059> (дата звернення: 11.02.2020).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 11.02.2020).
3. Науменко О. Оцінка впливу на довкілля vs Екологічна експертиза: що зміниться? *Юридична газета*. № 23 (625). 05.06.2018. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ocinka-vplivu-na-dovkillya-vs-ekologichna-ekspertiza-shcho-zminilosya.html> (дата звернення: 11.02.2020).

4. Шульга А. М. Злочини проти довкілля. Питання кваліфікації: науково-практичне видання. Харків: НікаНова, 2012. 192 с.

5. Матвійчук В. К. Теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища: монографія. Київ: Національна академія управління. 2011. 368 с. URL: <https://nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-46-1-monog.pdf> (дата звернення: 11.02.2020).

6. Архипов О. М. Загальнотеоретичні проблеми системи екологічних злочинів. *Правова держава*. 2005. № 8. С.109–118. Режим доступу: <http://pravova-derzhava.org.ua/> (дата звернення: 11.02.2020).

7. Барановський В. Ф. Проблема криміналізації та декриміналізації діянь, що посягають на навколишнє природне середовище. *Юридична наука*. № 7. 2015. С. 99–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_7_14. (дата звернення: 11.02.2020).

8. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: *Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 № 17*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04> (дата звернення: 11.02.2020).

9. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля: *Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1026*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#n79> (дата звернення: 11.02.2020).

10. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля: *Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1010*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#n12> (дата звернення: 11.02.2020).

11. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля: *Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 989*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF> (дата звернення: 11.02.2020).

12. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля: *Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12. 2017 № 1026*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#n79> (дата звернення: 11.02.2020).

References:

1. Pro otsinku vplyvu na dovkillia: *Zakon Ukrainy vid 23.05.2017 № 2059-VIII*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059> [in Ukrainian].

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

3. Naumenko, O. Otsinka vplyvu na dovkillia vs Ekologichna ekspertyza: shcho zminylosia? *Yurydychna hazeta- Legal newspaper*, 23 (625). (05.06.2018) URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ocinka-vplyvu-na-dovkilliya-vs-ekologichna-ekspertiza-shcho-zminylosya.html>. [in Ukrainian].

4. Shulha, A. M. (2012) *Zlochyyny proty dovkillia. Pytannia kvalifikatsii: naukovo-praktychne vydannia*. Kharkiv: NikaNova. [in Ukrainian].

5. Matviichuk, V. K. (2011) *Teoretychni ta prykladni problemy kryminalno-pravovoi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho sredovyscha: monohrafiia*. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia. URL: <https://nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-46-1-monog.pdf>. [in Ukrainian].

6. Arkhypov, O. M. (2005) Zahalnoteoretychni problemy systemy ekolohichnykh zlochy-niv. *Pravova derzhava- Constitutional state*, 8, 109–118. URL: <http://pravova-derzhava.org.ua/>. [in Ukrainian].

7. Baranovskyi, V. F. (2015) Problema kryminalizatsii ta dekriminalizatsii diian, shcho posiahaiut na navkolyshnie pryrodne seredovyshche. *Yurydychna nauka- Legal Science*, 7, 99–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_7_14. [in Ukrainian].

8. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny ta inshi pravoporushennia proty dovkillia: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 10.12.2004 No 17. (2004) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>. [in Ukrainian].

9. Poriadok peredachi dokumentatsii dlia nadання vysnovku z otsinky vplyvu na dovkillia ta finansuvannia otsinky vplyvu na dovkillia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.12.2017 № 1026. (2017) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#n79> [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia kryteriiv vyznachennia planovanoi diialnosti, yaka ne pidliahaie otsyntsi vplyvu na dovkillia, ta kryteriiv vyznachennia rozshyren i zmin diialnosti ta ob'ektiv, yaki ne pidliahaiut otsyntsi vplyvu na dovkillia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.12.2017 No 1010. (2017) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#n12>. [in Ukrainian].

11. Poriadok provedennia hromadskykh slukhan u protsesi otsinky vplyvu na dovkillia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.12.2017 № 989. (2017) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF>. [in Ukrainian].

12. Poriadok vedennia Yedynoho reiestru z otsinky vplyvu na dovkillia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.12. 2017 No 1026. (2017) N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#n79>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.02.2020

Ерофеев Н. И.,

кандидат юридических наук,
научный сотрудник научно-исследовательской
лаборатории по проблемам предупреждения,
прекращения и расследования преступлений
территориальными органами
Национальной полиции Украины
Луганского государственного университета
внутренних дел имени Э. А. Дидоренко
(г. Северодонецк, Украина)

УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В СФЕРЕ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ: ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье проанализировано состояние законодательного регулирования уголовной ответственности за преступления в сфере оценки воздействия на окружающую среду. Доказана целесообразность выделения в УК Украины отдельной статьи, посвященной преступлениям, посягающим на установленный порядок оценки воздействия на окружающую среду, а также определен состав правонарушений, которые должны быть включены в эту статью.

Ключевые слова: уголовная ответственность, преступление в сфере оценки воздействия на окружающую среду, нарушение порядка проведения оценки воздействия на окружающую среду, экологическая безопасность.

Yerofeiev M.,

Candidate of Legal Sciences,
Researcher at the Luhansk State University
of Internal Affairs named after E. O. Didorenko
Research Laboratory on Crime Prevention,
Termination and Investigation by
Territorial Authorities of the National Police of Ukraine
(Sievierodonetsk, Ukraine)

CRIMINAL LIABILITY FOR ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENTS: ISSUES OF IMPROVING LEGISLATIVE REGULATION

The article deals with the peculiarities of criminal responsibility for crimes in the field of environmental impact assessment, established by Art. 236 "Violation of environmental safety rules" of the Criminal Code of Ukraine (Criminal Code of Ukraine). As a part of a group of offenses that violate environmental safety rules (during the design, placement, construction, reconstruction, commissioning, operation and liquidation of enterprises, structures, etc.), "violation of the environmental impact assessment procedure" differs from the relevant administrative offenses by the degree of public danger manifested in its consequences - causing deaths, environmental pollution of large areas or other grave consequences. A crime in the field of environmental impact assessment is characterized by the fact that it is committed by special entities - officials and other persons who, in accordance with their responsibilities, participate in the environmental impact assessment procedure.

It is argued that the regulation of criminal liability for violation of the procedure for carrying out an environmental impact assessment has certain disadvantages. First, because in Art. 236 of the Criminal Code of Ukraine it is placed on par with other crimes in the field of environmental safety, which does not allow to focus attention on the specific nature of crimes related to the purpose and tasks of environmental impact assessment (plays a crucial role in deciding on the activities that have a negative impact to the environment). Secondly, in Art. 236 of the Criminal Code of Ukraine the disposition of the crime in the field of environmental impact assessment has a blank nature, that is, it in general indicates the nature of the action, calls it, but to establish its specific features should refer to the acts of legislation governing relations in this field. In this case, this method of determining the disposition of the crime is not justified. After all, in the field of environmental impact assessment we can identify a group of offenses that will become criminal in the case, when permitted by the results of an environmental impact assessment as a result of its negative impact on the environment will lead to the death of people, environmental pollution of large areas or other grave consequences. For example, such consequences may occur where the activities that caused the effects would prove to be unlawful because: (a) the entity, at the planning stage of the activity concerned, evaded the mandatory environmental impact assessment procedure and started the activity unintentionally; for the environment; b) the decision that authorized the implementation of the said activity did not take into account the results of the environmental impact assessment, which indicated the inadmissibility of its implementation; c) the decision authorizing the conduct of the relevant activity is made on the basis of the conclusion of the environmental impact assessment, which will prove to be "deliberately false". Failure to comply with the environmental

conditions identified in the environmental impact assessment may be also result of serious consequences.

In view of the above, the article concludes that it is inappropriate to use a banquet form to determine the disposition of this category of criminal offenses. It is emphasized that the Criminal Code of Ukraine should provide for a separate special article on crimes in the field of environmental impact assessment. It should be called "Violation of the requirements of the legislation on environmental impact assessment" and include the following types of offenses: 1) failure to take into account in a prescribed manner the results of the environmental impact assessment when deciding to carry out the planned activity; 2) preparing a deliberately false opinion on environmental impact assessment; 3) carrying out the planned activity subject to the environmental impact assessment without carrying out such assessment and obtaining the decision on the implementation of the planned activity; 4) non-observance during the economic activity, operation of objects, other interventions in the natural environment and landscapes, including the extraction of minerals, the use of man-made mineral deposits, environmental conditions, determined in the conclusion of the environmental impact assessment, decisions on carrying out the planned activity.

Keywords: criminal liability, crime in the field of environmental impact assessment, violation of the procedure of environmental impact assessment, environmental safety.

DOI: 10.33766/2524-0323.89.79-89

УДК 343.322

О. В. Зайцев,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права № 1

Національного юридичного університету України

імені Ярослава Мудрого

(м. Харків, Україна)

e-mail: tavr0106@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6743-7114>

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

На підставі вивчення судової практики Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду зроблено висновок про різну кримінально-правову оцінку збройних конфліктів на території України. Це спричиняє застосування, ст. 111 КК України, в одному випадку, і ст. 258-3 КК України – в іншому. Приділено увагу міжнародній правовій оцінці збройних конфліктів на території України. Наголошується на значенні проваджень Міжнародного кримінального суду, рішення якого здатні вплинути на розв'язання проблем кваліфікації державної зради.

Ключові слова: державна зрада, збройний конфлікт, Міжнародний кримінальний суд.

Постановка проблеми. Вивченню злочинів проти основ національної безпеки України, зокрема державної зради, у науці кримінального права України тривалий час не приділялося значної уваги. Це пояснюється тим, що цей злочин вчинявся вкрай рідко [1], відповідно й емпірична база для дослідження була майже відсутня. Через те не дивно, що основні ґрунтовні дослідження були проведені ще радянськими вченими, у тому числі за результатами кримінальних проваджень під час